

ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

ВАСЮРЕНКО ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ

**ВИТРАТИ ОБІГУ ТА РЕЗЕРВИ ЇХ ЗНИЖЕННЯ В
РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ**

**Спеціальність 08.06.01 - "Економіка підприємств та форми
господарювання"**

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

ХАРКІВ - 1995

ДБ 32.684

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі аналізу господарської діяльності Харківського державного економічного університету.

Науковий керівник - доктор економічних наук,
професор Куліш С.А.

Офіційні опоненти - доктор економічних наук,
професор Орлов П.А.
кандидат економічних наук,
доцент Олійник Л.У.

Ведуча організація - Харківський державний
політехнічний університет

ЛНБ України ім.В.Стефаніка

00755427 (U)

Захист дисертації відбудеться "25 травня" 1995 р.
о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради,
шифр Д 02.12.02 по присудженню наукового ступеня
кандидата економічних наук у Харківському державному
економічному університеті за адресою: 310001, м. Харків,
пр. Леніна, 9-а.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці
Харківського державного економічного університету.

Автореферат розіслано "25" травня 1995 р.

Вчений секретар спеціалізованої
ради, кандидат економічних наук,
доцент

А.В. Баранов

А.В. Баранов

ЛНБ ім. В. Стефаніка
АН України

ЛНБ ім. В. Стефаніка
АН України

AB - 32.684

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

1.1. Актуальність теми дослідження. Україна переходить до ринкових відносин у складних економічних умовах: розбалансованість споживчого ринку, спад виробництва; ускладнення фінансового становища підприємств та організацій; погіршення стану грошового обігу; необґрунтоване зростання цін на сировину, матеріали; розрив господарських зв'язків та погіршення дисципліни поставок; тотальний дефіцит ресурсів, неухильне зростання рівня власних витрат на продукцію виробничо-технічного призначення, товари народного споживання та послуги.

У зв'язку з цим виникає ряд проблем, які потребують обґрунтованого розгляду та вирішення. Однією з таких проблем є підвищення ефективності матеріально-технічного забезпечення виробництва, в тому числі за рахунок зниження витрат обігу. Раніше порушена проблема не була такою актуальною. В умовах відсутності жорстких фінансових обмежень підприємство мало можливість погасити зростання витрат обігу або за рахунок держави, або за рахунок споживачів. Нормально функціонуючий ринок цього вже не дозволить, він не передбачає безоплатного бюджетного фінансування, а також безконтрольного підвищення цін.

Цілком очевидно, що при переході до ринкової економіки повинні змінюватися методи та організація роботи підприємств у сфері матеріально-технічного забезпечення.

У теперішній час зазначеним питанням приділяється більше уваги в економічній літературі. Цими розробками займаються провідні фахівці США, Західної та Східної Європи, Японії.

Широкое коло питань, пов'язаних з пошуком оптимальних шляхів зменшення витрат обігу, розглядається в наукових роботах економістів України: О. М. Алімова, М. І. Білявцева, П. Д. Гаркуші, В. М. Гриньової, П. Ф. Іванова, С. А. Куліша, О. Ф. Павленка, П. А. Орлова, І. А. Рабіновича, М. Г. Чумаченка та ін.

На вирішення зазначених проблем спрямовані дослідження багатьох відомих вчених Співдружності Незалежних Держав: А. І. Баскіна, С. Ф. Дяюбіна, К. В. Ікютіної, Л. М. Павлова, З. І. Степанової, С. Б. Савкіна, Н. Д. Фасоляка, Г. Б. Черніної та інших авторів.

торів.

Вивчення опублікованих праць показує, що ціла низка прин-

ципових питань цієї проблеми поки ще не знайшла послідовного вирішення стосовно умов переходу до ринкових відносин.

Робота підприємств (організацій) в галузі економічного та раціонального формування витрат обігу на сучасному етапі потребує пошуку нових шляхів вирішення наведених проблем насамперед через створення організаційно-економічного механізму зменшення витрат обігу, цим і зумовлений вибір теми дисертаційної роботи.

1.2. Мета та завдання дослідження. Мета дослідження - розробка комплексу теоретичних, методичних питань та практичних рекомендацій по вияву та використанню резервів зменшення витрат матеріально-технічного забезпечення в умовах переходу до ринку.

В дисертаційній роботі вирішені такі завдання:

- розкрито основні напрями розвитку матеріально-технічного забезпечення в умовах переходу до ринку;
- обґрунтовано об'єктивну економічну необхідність зменшення витрат обігу матеріально-технічного забезпечення;
- розкрито економічну сутність витрат обігу, їх місце та роль в умовах ринкових відносин;
- досліджено склад, номенклатуру, структуру та динаміку витрат обігу, доповнено методику їх класифікації;
- проведено аналіз існуючої нормативної та методичної документації, а також діючої практики планування витрат обігу та собівартості додаткових послуг;
- обґрунтовано необхідність впровадження принципів маркетингової стратегії в сферу матеріально-технічного забезпечення та наведені пропозиції щодо її організації.

1.3. Предмет та об'єкт дослідження. Предметом дослідження є витрати обігу в сфері матеріально-технічного забезпечення. Об'єктом дослідження є промислові підприємства та постачально-збутові організації Харківського регіону.

1.4. Загальна методика дослідження. Теоретичну та методологічну основу дослідження склали: сучасна економічна теорія в галузі матеріально-технічного забезпечення, розроблена вітчизняними та зарубіжними вченими-економістами; законодавчі і нормативні акти України по розвитку народного господарства та ринкових відносин; статистичні дані промислових підприємств та постачально-збутових організацій; періодичні видання, матеріали наукових конференцій та семінарів з проблем формування ринку засобів виробництва та організації матеріально-технічного за-

безпечення.

При вирішенні завдань дослідження використано методи економічного та статистичного аналізу, математичні методи.

Правомірність висновків та положень у процесі роботи над дисертацією розглянуто через призму законодавства стосовно до умов формування ринкових відносин в Україні.

1.5. Наукова новизна дослідження полягає у тому, що:

- доповнено економічний зміст поняття витрат обігу включенням в структуру показників, пов'язаних з діяльністю ринкових структур забезпечення бартерними поставками, а також наданням додаткових послуг споживачам;

- вдосконалено класифікацію витрат обігу за рахунок більшої деталізації всіх транспортних витрат;

- запропоновано схему раціональної організації перевезень вантажів шляхом пошуку найкращих організаційних та технічно можливих рішень, які забезпечують максимальну ефективність автомобільних перевезень;

- обґрунтовано рекомендації щодо поліпшення організації складського господарства на базі методичних основ теорії масового обслуговування при виявленні необхідних параметрів, які враховуються при вдосконаленні організації праці та підвищенні продуктивності обладнання;

- розроблено методику організації стимулювання участі робітників у поліпшенні матеріально-технічного забезпечення виробництва, в основу якої покладено розрахунок особистої та трудової ставок;

- розроблено методику формування гнучкої системи цін на послуги підприємств матеріально-технічного забезпечення на основі встановлення постачально-абутових націнок диференційовано за видами продукції, розміром відвантажених партій, формами розрахунків та іншими параметрами постачання.

1.6. Практичне значення дослідження полягає в тому, що розроблені рекомендації та пропозиції щодо виявлення та використання резервів зменшення витрат обігу доведені до практичної реалізації. Реалізація пропозицій та рекомендацій, які містяться в дисертації, дозволяє організувати діяльність постачально-абутових організацій відповідно до вимог ринку та підвищити ефективність роботи в сфері матеріально-технічного забезпечення.

1.7. Реалізація результатів досліджень в сфері матеріально-технічного забезпечення. Розроблені методичні рекомендації по дослідженню резервів зниження витрат обігу та пропозиції щодо їх реалізації знайшли застосування в практичній діяльності акціонерного товариства "Харківресурси". Економічний ефект від упровадження розробок становить 421 тис.крб. (у цінах 1993 року).

1.8. Апробація. Основні положення та результати дисертаційної роботи доповідались на Українській науково-практичній конференції "Економіка та кадри України" (м.Харків, 1994 р.).

1.9. Публікація результатів дослідження. По темі дисертації опубліковано 6 статей та доповідей загальним обсягом 0,5 др. аркушів, які висвітлюють основний зміст дисертації.

1.10. Обсяг та структура роботи. Дисертація складається з вступу, трьох розділів та закінчення, списку літератури та додатка. Вона має 158 сторінок машинописного тексту, 29 таблиць та 12 малюнків, список літератури з 116 найменувань.

2. ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обгрунтовано актуальність та значення обраної теми, визначена мета, завдання дослідження та коло питань, що розглядаються, розкрито наукова новизна, теоретична та практична значущість поставленої проблеми та одержаних результатів, основні положення, які захищаються дисертантом.

У першому розділі - "Витрати обігу та їх роль в умовах переходу до ринку" - розглядаються особливості впливу ринкового середовища на розвиток матеріально-технічного забезпечення, теоретичні питання економічної сутності та складу витрат обігу, їх роль з урахуванням розвитку матеріально-технічного забезпечення в умовах переходу до ринкової економіки. Виявлені причини, які обумовлюють необхідність уточнення та змінення ряду статей діючої номенклатури витрат постачально-абутових організацій. Визначені основні напрямки зменшення витрат обігу.

У другому розділі - "Аналіз витрат обігу" - проаналізовані склад, структура та динаміка витрат обігу по промислових підприємствах та постачально-абутових організаціях. Проаналізовано чинники, вплив яких на розмір витрат обігу значно зростає

а переходом до ринкових відносин. Найбільшу увагу приділено дослідженню показників, які характеризують діяльність сфери матеріально-технічного забезпечення виробництва.

Досліджено діючу практику планування витрат обігу, формування націнок та цін на послуги постачально-збутових організацій.

У третьому розділі - "Дослідження резервів зниження витрат обігу та шляхи їх реалізації" - вироблено комплекс конкретних рекомендацій по дослідженню та використанню резервів зниження витрат обігу сфери матеріально-технічного забезпечення виробництва. Розроблено методичні рекомендації по впровадженню маркетингових принципів та методів у діяльність постачально-збутових організацій; розроблено рекомендації з удосконалення складського господарства; запропонована схема раціональної організації перевезень вантажів; розроблена методика стимулювання участі робітників в поліпшенні матеріально-технічного забезпечення виробництва; запропоновано рекомендації по формуванню гнучкої системи цін на послуги постачально-збутових організацій.

У закінченні викладені основні теоретичні висновки та пропозиції, практичні результати проведеного дослідження.

3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСКРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Розглянуті особливості впливу ринкового середовища на розвиток матеріально-технічного забезпечення. Одним із ключових питань радикальної економічної реформи є формування та затвердження ринку засобів виробництва, перехід до оптової торгівлі ними. Перехід до ринкової економіки з позиції оптової торгівлі вимагає створення необхідних передумов. Серед них - наявність ринкової інфраструктури.

До ринкової інфраструктури матеріально-технічного забезпечення належать: товарно-сировинні біржі, оптово-посередницькі фірми, комерційні магазини, торгові будинки, малі та спільні підприємства, комерційно-інформаційні центри, брокерські та інші посередницькі підприємства. Наведені структури є альтернативою старій системі встановлення господарських зв'язків.

В період реорганізації економіки України почала відроджуватись діяльність товарних бірж. На теперішньому етапі найважливішою особливістю в біржовій діяльності є те, що вона являє собою один з основних каналів матеріально-технічного забезпечення малих підприємств, фірм та інших підприємницьких структур.

Найважливішим елементом інфраструктури ринку є торгові будинки. На думку фахівців, вони зараз приходять на зміну біржам. Якщо в 1991 р. в приватному секторі економіки мали перевагу біржі та брокерські контори, то в 1992 та 1993 роках стало поширюватися створення торгових будинків. Поняття "торговий будинок" в Україні чітко не визначено, а тому під цією вивіскою працюють торгово-посередницькі утворення найрізноманітніших типів та профілю. Торгові будинки створюються у формі акціонерних товариств, банків і таке інше. Для виконання своїх функцій вони мають мережу магазинів, складські приміщення, транспортні засоби, інформаційні центри.

Досвід країн з розвиненими ринковими відносинами показує, що основними типами посередницьких підприємств та організацій оптової торгівлі засобами виробництва є дистрибу'ютери, закупівельні центри, промислові та побутові організації (в тому числі імпортери та експортери), комісіонери, товарні брокери і маклери, закупівельні контори, аукціони, товарні біржі, ділери та інше.

Провідна роль належить дистрибу'ютерам. Так, у США товарообіг дистрибу'ютерів дорівнює 52% всього продажу.

Найважливіше значення в розвитку форм та методів посередницької діяльності в країнах з розвинутою ринковою економікою має поширення сфери послуг, перетворення її в крупний сектор господарства. Так, в теперішній час, частка галузей послуг у валовому внутрішньому продукті коливається від 68% у США до 52% у Великобританії, а в загальній кількості зайнятих - від 71% у США до 50% у Німеччині.

Однією з форм посередницької діяльності, яка розвивається в оптовій торгівлі засобами виробництва країн з ринковою економікою, є лізинг. У товарній структурі лізингу провідних капіталістичних країн найбільшу частку займають ЕОМ та конторське обладнання (30-45% вартості), промислове обладнання (15-30%), транспортні засоби (20-50%). В останні роки об'єктами

лізингу все частіше стають технологія, програмні засоби, винаходи типу "ноу-хау" і навіть заводи.

Як показали дослідження, посередницька діяльність у сфері товарного обігу народного господарства України знаходиться на досить низькому рівні розвитку, хоч і має певну тенденцію щодо зростання. Низький рівень розвитку посередницької діяльності пояснюється тим, що на перше місце завжди висувалося виробництво, а обігу відводилась другорядна роль. Необхідно суттєве поширення та укрупнення посередницької діяльності до економічно доцільних масштабів. Становлення та розвиток посередництва - найважливіша передумова та умова реалізації ринкових відносин, оптової торгівлі засобами виробництва, мінімізації витрат обігу.

3.2. Досліджено місце та роль витрат обігу в умовах переходу до ринкової економіки. З переходом підприємств до ринкових відносин для них життєво важливо зменшення власних витрат, в тому числі і на здійснення постачально-збутових функцій.

При переході до ринкової економіки повинні змінюватися методи і організація матеріально-технічного забезпечення. У процесі радикальних перетворень господарського механізму необхідно переусвідомити традиційні підходи до економічних інструментів управління і, зокрема, до формування витрат обігу. Спрощений підхід до процесів утворення ринку концентровано відображається у відношенні до витрат обігу. Але сутністю ринкової економіки є активний пошук шляхів зниження витрат обігу і на цій підставі зниження рівня цін на посередницькі та інформаційні послуги посередницьких організацій.

В умовах ринкової економіки витрати обігу повніше здійснюють свої функції як елемент ціни за посередницькі послуги та інформаційно-комерційні послуги і як інструмент управління господарськими підприємствами. У ціноутворенні витрати обігу стають нижньою межею ціни на послуги постачально-збутових організацій, що повинно стимулювати пошук резервів підприємства. Зменшення витрат обігу, зростання на цій основі прибутку підвищує фінансові можливості підприємства, поширює його господарську самостійність.

У теперішній час у сфері матеріально-технічного забезпечення спостерігається тенденція до зростання прибутку, одержаного не за рахунок зменшення витрат обігу, а шляхом підвищення

націнок на реалізовану продукцію, завищення цін на надані послуги. У нашій економіці розпочиналися спроби припинити зростання витрат на виробництво продукції адміністративними шляхами: такими як введення директивних показників, видання різноманітних нормативних актів та постанов, але бажаних результатів це не принесло. Тільки при економічній самостійності, гострій конкуренції створюються умови для стимулювання трудових колективів щодо пошуку резервів зменшення витрат обігу.

На погляд дисертанта до цього часу ще не вирішено методичні питання визначення складу витрат, включених у витрати обігу, у собівартість робіт (послуг), наданих постачально-абутовими організаціями. Основним критерієм при визначенні витрат, урахованих у витратах обігу, повинно стати більш повне відображення витрат по реалізації продукції (послуг).

Підвищення ролі витрат обігу, упорядкування складу витрат, урахованих в них, дозволить зупинити негативну тенденцію зростання витрат і цін, буде сприяти повному виявленню доходу і, насамперед, прибутку.

3.3. Теоретично обгрунтовано економічну сутність витрат обігу підприємств матеріально-технічного забезпечення.

У роботі досліджено та уточнено економічний зміст витрат обігу. При дослідженні витрат обігу важливе значення має їх класифікація. Вивчення автором різних точок зору надає підстави стверджувати, що немає єдиного методологічного підходу до цього важливого питання.

Класифікації витрат, які розглядалися, на думку дисертанта, не в повній мірі виявляють місця їх виникнення. Таким чином, важко встановити, що коштує виконання тієї або іншої функції, операції. Це в свою чергу створює перешкоди на шляху до виявлення резервів зменшення витрат. Недоліком існуючої класифікації витрат обігу є застосування змішаних ознак їх групування за статтями витрат та економічними елементами, відсутність розмежування витрат обігу по формах поставок, видах транспорту, видах посередницьких та інформаційно-комерційних послуг за станом складської діяльності.

У роботі пропонується для посилення дієвості показників витрат обігу використовувати подвійне групування витрат. З одного боку, для обліку, оцінки та аналізу загальних результатів господарювання, здійснення чітких та своєчасних розрахунків за

встановленими платежами, які передбачені в законодавчому порядку, належить використовувати групування витрат обігу за економічно однорідними елементами витрат.

З іншого боку, а метою організації дієвого внутрішньогосподарського розрахунку та створення економічних умов для впровадження більш досконалих форм організації та оплати праці, а також економічного обґрунтування гнучкої системи цін на послуги сфери матеріально-технічного забезпечення належить використовувати також групування витрат обігу за статтями в тісному зв'язку з конкретними функціями та роботами, які виконуються окремими структурними підрозділами.

Це пояснюється тим, що перетворення постачально-абутових організацій у самостійні комерційні організації потребує впровадження в практику господарювання номенклатури витрат обігу, яка передбачає групування статей за функціональними ознаками.

Запропонована класифікація витрат обігу надає можливість отримати сукупність об'єктивно існуючих угруповань витрат, які розкривають внутрішню структуру, процеси формування витрат обігу та взаємозв'язку між окремими їх частками. Вона надає можливість створити економічну модель системи витрат підприємства, без якої важко вирішити завдання планування, обліку, контролю та регулювання витрат обігу постачально-абутових організацій.

3.4. Досліджено структуру та динаміку витрат обігу. Обґрунтовано напрямки їх зменшення. Дослідження структури обігу показало, що існують значні резерви зменшення сукупних витрат на перевезення та складування матеріальних ресурсів у сферах обігу та виробництва. Кожному з цих елементів належить значна питома вага в загальній сумі витрат: безпосередньо на перевезення продукції - від 22,7 до 64,5 % і в середньому 54% ; на утримання та зберігання запасів продукції - від 27 до 70,7% і в середньому 37,5% ; на вантажно-розвантажувальні роботи - від 4,4 до 17,1% і в середньому 8,5% (на прикладі готового прокату чорних металів, кам'яного вугілля, дизельного палива, м'якої покрівлі та інше). При комплексному обліку вказаних витрат досягається зменшення витрат на пересування, наприклад, металопродукції при автомобільних перевезеннях на 7-20% та при залізничних перевезеннях на 5-12%.

Важливою умовою зменшення витрат обігу є ліквідація неви-

робничих витрат (штрафи, пені, неустойки та інше). У 1994 році, як показав аналіз восьми постачально-збутових організацій, ними було пред'явлено 196 претензій до сторонніх організацій, на суму 24690 млн. крб. Стягнуто та отримано 6128 млн. крб., а них штрафи за порушення умов перевооу - 1242 млн. крб.; за невиконання обов'язків по поставках - 1750 млн. крб.; за несвоєчасну оплату продукції - 2247 млн. крб. Сплачено штрафів на суму 3340 млн. крб., в тому числі за недопоставку - 580 тис. крб.; несвоєчасне повернення тари - 1408 тис. крб.; за несвоєчасну оплату рахунків - 910 тис. крб.; за порушення умов перевооу - 220 тис. крб. Сумарні збитки по невиробничих витратах склали 2788 млн. крб.

Реальною передумовою зменшення витрат на матеріально-технічне забезпечення виробництва може бути розробка оптимальних організаційно-економічних умов діяльності постачально-збутових організацій в період становлення ринку засобів виробництва. Це: організація справжнього господарського розрахунку в підрозділах матеріально-технічного забезпечення; впровадження принципів та методів маркетингової стратегії в сферу матеріально-технічного забезпечення; оптимізація виробничих запасів та вантажних потоків; формування раціональної структури управління матеріалопотоком на підприємствах; підвищення технічної оснащеності баз та складів постачально-збутових організацій; розробка та впровадження ринкових стимулів праці робітників сфери матеріально-технічного забезпечення, їх участь в роздержавленні власності та розподілі прибутку підприємства.

3.5. Обґрунтовано доцільність впровадження окремих напрямків маркетингової стратегії у сферу матеріально-технічного забезпечення. На підприємствах доцільне створення спеціальної маркетингової служби. Функціями цієї служби повинні стати: дослідження ринку, планування асортименту продукції, що виробляється, збут та розподіл продукції, реклама та стимулювання збуту, управління процесом руху товарів, здійснення маркетингового контролю.

У дисертації розглянуті різні форми (товароорієнтована на споживання, функціональна, ринкова, регіональна) керування маркетингом, що дозволило розробити та рекомендувати для практичного використання організаційну структуру відповідного відділу для керування матеріально-технічним забезпеченням та розробити

його функції.

Найбільшу увагу в роботі приділено одному з елементів маркетингової стратегії - вдосконаленню товароруху продукції.

Дисертантом обгрунтовано доцільність створення самостійного структурного підрозділу - служби товароруху.

В дисертації з метою підвищення ефективності товароруху уточнені напрямки оптимізації запасів на основі використання прогресивних методів планування їх на поточний період; обгрунтовано необхідність переходу на міжнародні стандарти оцінки виробничих запасів; запропонована схема раціонального транспортного процесу шляхом пошуку найкращих організаційних та технічно можливих рішень, які забезпечують максимальну ефективність перевезень вантажів від місця їх виробництва до місця споживання. Розрахунки показали можливість зниження витрат на 15-20%.

3.6. Проведено аналіз організації складського господарства та визначено основні напрямки щодо підвищення ефективності функціонування і розвитку його в сучасних умовах. Одним з напрямків зменшення витрат обігу в масштабах окремого регіону є раціоналізація транспортних, складських та вантажно-розвантажувальних робіт у сфері матеріально-технічного забезпечення. Вивчення закордонного досвіду показує, що найбільш раціональною формою постачання значної кількості матеріалів є складська, оскільки надає можливість повніше задовольняти потребу підприємств у матеріально-технічних ресурсах.

Проведений аналіз складського комплексу Харківського регіону показав, що з усіх діючих баз та складів близько 50% не мають необхідного обладнання для зберігання та складської переробки матеріалів. У результаті цього середній рівень механізації вантажно-розвантажувальних та внутрішньо-складських робіт ще низький. Низька й продуктивність праці складських робітників.

Порівняно низька продуктивність праці на складських роботах пояснюється непристосованістю деяких складів через застарілі конструкції для здійснення в них механізації вантажно-розвантажувальних робіт; недостатньою кількістю підійомно-транспортних машин; недосконалістю конструкцій та низькою продуктивністю окремих типів діючих підійомно-транспортних машин; непристосованістю діючого рухомого складу для механізованого навантаження та розвантаження деяких матеріалів (товар-

но-штучних та ін.).

Дослідження показує, що технічна оснащеність спеціалізованого складського комплексу значно вище, ніж на складах матеріально-технічного постачання виробничих об'єднань промисловості. Обертання товару спеціалізованого складського комплексу приблизно вдвічі більше, ніж на складах виробничих об'єднань, а кількість застосованих механізмів у 7-10 разів більше. На спеціалізованих складах вся продукція зберігається в стелажах височиною 6-8 м., у спеціальних контейнерах або на піддонах. Складські приміщення виробничих об'єднань мають височину 4-5 м., височина стелажів не перевищує 2-2,5 м..

Розміщення матеріальних ресурсів на базах та складах здійснюється без належного врахування структури частоти попиту. Проведені дослідження показують, що розміщення матеріальних ресурсів з урахуванням цих вимог підвищує продуктивність праці робітників, зайнятих на вантажно-розвантажувальних роботах, на 6-8%; організація контейнерно-пакетних поставок металопродукції та будівельних матеріалів надає можливість зменшити простої вагонів мінімум на 10-12 тис. годин, зменшити чисельність обслуговуючого персоналу на 20%.

У дисертації визначені методичні основи вдосконалення організації праці, більш ефективного використання обладнання. Досліджено принципи положення і особливості організації роботи складів в умовах надто нерівномірного надходження матеріальних ресурсів і видачі готової продукції. Надана оцінка форм організації робітників на складах. Розглянуто методичні основи використання теорії масового обслуговування при виявленні необхідних параметрів, які враховуються при більш ефективній організації праці, підвищення ступеня використання обладнання.

Розрахунки показали, що оптимізація розподілу обладнання по базі дозволяє зменшити кількість обслуговуючих механізмів на 20% та чисельність робітників на 30%.

Обов'язковою умовою подальшого розвитку складського господарства є створення автоматизованих складських комплексів із застосуванням ЕОМ для обробки інформації. Все це дозволить зменшити витрати на зберігання та переробку матеріальних ресурсів у масштабі регіону на 5-10%.

3.7 Розроблено дворівневу синтезовану систему організації стимулювання праці робітників постачально-збутових організацій.

Зменшення витрат обігу в значній мірі залежить від розробки та впровадження ефективної системи стимулювання робітників сфери матеріально-технічного забезпечення.

Як показали дослідження, лише менше ніж 60% коштів, які робітники отримують на підприємстві, складають фонд основної заробітної плати. Ці виплати входять в собівартість та регулюються чинним законодавством.

Понад 40% виплат створюються за рахунок прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства і фактично виявляється розподілом фінансового результату роботи між робітниками підприємства (організації). Їх розподіл у повній мірі знаходиться в компетенції підприємства.

На основі узагальнення зарубіжного досвіду та проведених досліджень розроблена дворівнева система стимулювання праці робітників матеріально-технічного забезпечення, яка включає: особисту ставку; трудову ставку.

Особиста ставка, як одна з складових синтезованої системи, прикликає враховувати особисті якості та особливості кожного окремого робітника. У роботі запропонована побудова особистої ставки на основі використання показника віку робітника. Зміст використання вікового показника полягає в тому, що в різні періоди життя робітникам властиві різні потреби. В зв'язку з цим запропонована система побудови особистих ставок заснована на врахуванні різниць в рівні потреб, властивих робітнику того чи іншого віку.

Залежно від віку було розглянуто такі показники як заробітна плата, сукупний дохід, поточні витрати, рівень потреб.

Використання запропонованої системи побудови особистих тарифних ставок дозволяє підприємству притягнути та закріпити в своєму колективі висококваліфікованих та високопрофесійних робітників.

Як друга складова синтезованої системи оплати праці виступає трудова ставка робітника. Її розмір пов'язаний з такими показниками, як фактичний трудовий вклад, а також результати роботи підприємства (підрозділу).

Розроблена система оплати праці робітників сфери матеріально-технічного забезпечення, представлена у вигляді синтезованої системи, повинна визначатися як сума: 1) основної заробітної плати, яка розподіляється між робітниками згідно з

єдиною тарифною ставкою у відповідності з кількістю та якістю витраченої праці; 2) особистої ставки, яка повинна враховувати особисті якості кожного робітника; 3) трудової ставки, яка враховує фактичний трудовий вклад кожного робітника, а також результати праці підприємства (підрозділу).

3.8. Розроблено методику формування гнучкої системи цін на послуги сфери матеріально-технічного забезпечення. З метою приведення системи ціноутворення в сфері постачально-збутової діяльності відповідно до ринкових методів господарювання та забезпечення матеріальної зацікавленості організацій матеріально-технічного забезпечення у своєчасному та асортиментному обслуговуванні споживачів пропонується встановити постачально-збутові націнки диференційовано по видах продукції, розмірах відвантажених партій, формах розрахунків та інших параметрах постачання.

Потоварна диференціація постачально-збутових націнок повинна відображувати об'єктивно обумовлені відміни у витратах конкретних груп та видів продукції, викликані специфічними особливостями технологічного процесу складської переробки, зберігання та відпуску продукції покупцям, широким діапазоном її вартості, умовами транспортування товарів, прийнятими по них базовими умовами контрактів та рядом інших товарів. Диференціація складських націнок переслідує мету забезпечити рівновигідність реалізації всіх груп продукції і партій відпуску. Запропонований автором проект диференційованих складських націнок та договірних доплат на чорні та кольорові метали дозволяє: 1) привести рівень націнок у більшу відповідність як з розміром витрат обігу щодо складської реалізації продукції, так і з окремими якісними параметрами постачання: їх партійністю, терміновістю, комплектністю поставок та ін.; 2) ліквідувати різновигідність складських поставок окремих груп та позицій продукції і створити тим самим економічні умови для поліпшення постачання споживачів, зміцнення дисципліни поставок.

4. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСКРТАЦІЇ ОПУБЛІКОВАНІ У ТАКИХ РОБОТАХ:

4.1. Васюренко А. В., Запорожець Т. Н., Заика М. Н., Поникаров В. Д. Нормирование оборотных средств по малоценным и быстроизнашивающимся предметам. В кн.: Тез. докл. Украинской научно-практической конференции "Экономика и кадры Украины", - 24-25 сент. 1994 г. ч. 1. Харьков: Б. и., 1994. - С. 21.

4.2. Васюренко А. В., Запорожець Т. Н., Заика М. Н., Поникаров В. Д. Использование экономико-математических методов для нормирования запасных частей. В кн.: Тез. докл. на Украинской научно-практической конф., "Экономика и кадры Украины", - 24-25 сент. 1994г. ч. 1. Харьков: Б. и., 1994. - С. 21.

4.3. Васюренко А. В. Снижение издержек обращения за счет оптимизации транспортных маршрутов. В кн.: Тез. докл. на Украинской научно-практической конференции "Экономика и кадры Украины", - 24-25 сент. 1994 г. ч. 1. Харьков: Б. и., 1994. - С. 22.

4.4. Васюренко А. В. Комплексная оптимизация параметров материальных потоков предприятия. В кн.: Тез. докл. на Украинской научно-практической конференции "Экономика и кадры Украины", - 24-25 сент. 1994 г. ч. 1. Харьков: Б. и., 1994. - С. 34.

4.5. Васюренко А. В. Эффективное функционирование предприятий в условиях рынка. В кн.: Тез. докл. Украинской научно-практической конференции "Экономика и кадры Украины", - 24-25 сент. 1994 г. ч. 1. Харьков: Б. и., 1994. - С. 34.

4.6. Дикань Л. В., Воинова Т. С., Поникаров В. Д., Васюренко А. В. Нормирование и контроль запасов материальных ресурсов во внутризаводских подразделениях. - Харьков: МПЦНТИ, 1989. - С. 1-4.

Васюренко А. В. "Идержки обращения и резервы их снижения в рыночной экономике"

Диссертация в виде рукописи на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.01 - "Экономика предприятий и формы хозяйствования". Харьковский государственный экономический университет. Харьков, 1995.

Защищаются методические рекомендации по выявлению и использованию резервов снижения издержек обращения предприятий. Обоснованы экономическая сущность, место и роль их в условиях рыночной экономики; исследованы состав, номенклатура, структура и динамика, дополнена классификация; предложен и реализован подход к внедрению принципов маркетинговой стратегии; разработана методика формирования гибкой системы цен на услуги; предложена схема рациональных маршрутов перевозок грузов; разработана двухуровневая система организации материального стимулирования труда работников складского хозяйства.

Внедрение - полученные результаты получили практическое применение в деятельности АО "Харьковресурс".

Vasjrenko A. V. "Distribution Costs and Reserves of their Reducing in Market Economics".

The dissertation is a kind of manuscript for competition on academic degree (Candidate of Science in Economics) in speciality 08.06.01 "Economics of Enterprises and Methods of Management". Kharkov State University of Economics, Kharkov, 1995.

In this manuscript the author defends methodical recommendations for exposure and taking advantage of reducing reserves of distribution costs at enterprises. Economic essence of distribution costs, their place and role in the conditions of market economics are well-grounded; their composition nomenclature, structure and dynamics are investigated, their classification is supplemented. The author proposed and realised the approach to introduction of principles of marketing strategy, worked out methodics of developing market prices on services; proposed set-up for rational routes of cargo delivery, worked out the two-level system for material stimulation of store workers.

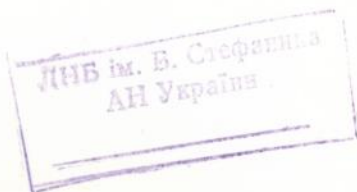
Introduction of the work - the results of the work have been practically used in the activity of SH.S. "Kharkovresurs".

Ключові слова: Інфраструктура ринку, витрати обігу, виробництво, матеріально-технічне забезпечення, рух товарів, маркетинг, додаткові послуги, система цін.

ВАСКРЕНКО ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ

Витрати обігу та резерви їх зниження в ринковій економіці

Спеціальність 08.06.01 - "Економіка підприємств та
форми господарювання"

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Відповідальний за
випуск

 Огієнко А. Д.

Підписано до друку 19.04.95. Формат 60/84 1/16. Друк офсетний.
Папір друкарський. Обсяг д. а. Тираж 100 прим. Замовлення N 93
Безкоштовно

РВВ ХДЄУ, 310001, Харків, пр. Леніна, 9-а

454117

AB 32.684

AB 32.684

101